

LEDARE:

Borgerligheten måste sluta deppa

I nget gott som inte också för något ont med sig. Denna princip vägleder för närvarande många inom den svenska borgerligheten.

Marknadsekonomin och demokratin har sekrat i världen. För 20 år sedan krävde LO att det svenska näringslivet skulle socialiseras. Socialdemokratiska kvinnoförbundet ville införa förbud mot parabolantennar. Stockholms kommunfullmäktige fattade beslut om att helt dra in stödet till friskolorna. Att tillåta andra än kommunerna att driva skolor vore lika dumt som att bygga parallella järnvägsspår, hävdade Ingvar Carlsson.

I dag säger alla – till och med Gudrun Schyman – att de nya jobben måste komma inom det privata näringslivet. TV-monopolet är ett minne blott. Sverige har blivit medlem i EU. Diskussioner förs om hur de offentliga välfärdssystemen skall reformeras. Lite tristare är det att det knappt kan gå en vecka utan att

det avslöjas att någon ny socialdemokratisk politiker har varit på porrklubb, har missbrukat kommunens kontokort eller på något annat sätt gjort bort sig.

Samma rosornas krig som rasade i slutet av 80-talet och som ledde fram till socialdemokraternas valförlust 1991 rasar nu i ännu värre omfattning. Dessutom har socialdemokraterna raserat det mesta av förtroendet bland väljarna i sin viktigaste fråga, nämligen arbetslösheten. Dessamma gäller många andra av partiets traditionella hjärtefrågor som sjukvård, äldreomsorg, barnomsorg med mera.

Lättrörliga väljare

Det är svårt att föreställa sig ett tacksammare läge för de borgerliga oppositionspartierna. Men från landets borgerliga opinionsbildare hörs mest suck och stön. De borgerliga partierna har inte en chans i 1998 års val, är en vanlig uppfattning.

Huvudskälet till uppgivenheten är

att valmatematiken ser så knepig ut. Centern samarbetar för närvarande med socialdemokraterna, och moderaterna, folkpartiet och kristdemokraterna samlar tillsammans inte mer än 35 procent av rösterna. Å andra sidan är väljarna mer lättrörliga än någonsin. Andelen partilösa har inte varit så stor sedan augusti 1991. Den som tror att vi nu är på väg in i en situation av långvarig politisk stabilitet bedrar sig.

Den kris som vi har upplevt i Sverige under de senaste åren handlar inte om en tillfällig konjunktursvacka. Kanske är det till och med så som Mauricio Rojas skriver i sin nya bok *Efter folkhemmet*, att den inte enbart handlar om industrialismens kraftgång och välfärdsstatens kris. "Den handlar också om en historisk vändpunkt som rycker undan grunderna för vår nations moderna och förmoderna historia, som undergräver inte bara det senaste århundradets grundstrukturer, utan också fundamentet i svensk historia över

huvud taget.”

I detta perspektiv ter det sig nästan lite futtigt att hösten 1996 sitta och räkna på opinionsundersökningar, som om det ur dessa skulle gå att utläsa hur valresultatet kommer att bli 1998. En erfarenhet som de borgerliga partierna borde ha lärt sig av regeringsåren 1991-1994 är att det är svårt att förutse vad som kommer att hända inom politiken. Det skulle förvåna om inte verkligheten kommer att spela Göran Persson åtskilliga spratt under de kommande två åren.

Många väljare uppger i dag att de sympatiserar med vänsterpartiet eller miljöpartiet. Men höger/vänster-skalan är inte lika betydelsefull som tidigare. Vänsterpartiet uppfattas inte längre som ett extremt kommunistiskt parti. Moderaterna har under Carl Bildts ledning förvandlats till ett respekterat regeringsparti. Sannolikt styrs väljarnas partival i allt mindre utsträckning av hur de olika partierna positionerar sig ideologiskt, och i allt större utsträckning av vilka svar de ger på tidens frågor.

Nytt regeringsprogram

Att vi skall fortsätta föra en traditionell socialdemokratisk politik kommer i längden inte att uppfattas som ett relevant svar. Många av de frågeställningar vi i dag står inför är helt nya. Den regering som tillträder

1998 måste till exempel ta ställning till om Sverige skall gå med i EMU, om vi skall gå med i Nato och hur spelreglerna på arbetsmarknaden skall förändras.

Även de borgerliga partierna måste tänka framåt och våga ta ställning till nya frågor. Den borgerliga regeringen 1991-1994 åstadkom faktiskt en hel del som socialdemokraterna inte har återställt. Inför 1998 krävs det ett nytt regeringsprogram. Inte enbart för att nya frågor har tillkommit, utan också för att det på många områden finns skäl att gå vidare.

Statsfinanserna är tyvärr inte alls sanerade. De flesta enkla utgiftsminskningar är dock redan genomförda. Nu gäller det att få till stånd en ny ordning, som innebär att vi medborgare får större utrymme att själva bestämma hur våra pengar skall användas. Ett viktigt borgerligt projekt bör bli att på olika områden växla bidrag mot lägre skatter.

Attityden till den offentliga sektorn måste förändras. Hur skall anställda inom vård och omsorg förmås att rösta borgerligt, om de borgerliga partiernas budskap är att denna verksamhet skall "skäras ner"?

Det måste bli möjligt för människor som arbetar inom den offentliga sektorn att göra karriär och gå vidare – gärna i fristående form. Mål-

sättningen för en borgerlig regering bör vara att lyfta dagens offentliganställda, inte att sänka dem.

De programarbeten som för närvarande pågår inom moderaterna och folkpartiet innehåller en hel del trådar att spinna vidare på. Det kommer emellertid att krävas mycket arbete för att de båda partiernas företrädare fullt ut skall förstå och ta fasta på de nya idéerna.

Mer överens än någonsin

Med folkpartiet, kristdemokraterna och moderaterna finns det en bas för en ny borgerlig regering. Trots allt tal om borgerlig splittring förefaller dessa tre partier i dag vara mer överens än någonsin. Förbättrade villkor för företagen har goda förutsättningar att utvecklas till en borgerlig portalfråga. En annan fördel som de borgerliga partierna har, och som de inte alls har haft på samma sätt tidigare, är en stark statsministerkandidat. Carl Bildt inger större förtroende hos allmänheten än Göran Persson.

Att det blir en borgerlig valseger 1998 kan inte tas för givet. Men det förefaller minst lika sannolikt som att socialdemokraterna får sitta kvar. Om moderaterna, folkpartiet och kristdemokraterna formulerar ett tydligt regeringsalternativ, samtidigt som de olika partierna profilerar sig i sina hjärtefrågor, har de goda chanser.